

ט"ו ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו: לו ישמחנו יוסף...  
ט"ז ויצו אל יוסף לאמור: אביך צוה לפני מותו...

בראשית רבה ק (ט): ר' שמעון בן גמליאל אומר: גדול השלום שאף השבטים דברו  
דברים בדו"ס בשביל להטיל שלום בין יוסף לשבטים. הה"ד: "ויצו אל  
יוסף לאמור אביך צוה..." - והיכן צוה? לא מצינו שצוה!

יבמות ט"ה ע"ב: אמר ר' אליעזר משום ר' אלעזר בר' שמעון: מותר לו לאדם  
לשנות בדבר שלום, שנאמר: אביך צוה... כח תאמרו ליוסף אנה שא נא....

רש"י ט"ז ד"ה אביך צוה  
שנו בדבר מפני השלום, כי לא צוה יעקב כן, שלא נחשד יוסף בעיניו.

רמב"ן בראשית מה כ"ז ד"ה וידברו אליו את כל דברי יוסף...  
נראה לי על דרך הפשט, שלא הוגד ליעקב כל ימיו כי אחיו מכרו את יוסף,  
אבל חשב כי היה תועה בשדה והמוצאים אותו לקחוהו ומכרו אותו אל  
מצרים, כי אחיו לא רצו להגיד לו חטאתם. אף כי יראו לנפשם פן יקצוף  
ויקללם... ויוסף במוסרו הטוב לא רצה להגיד לו. ולכך נאמר "ויצו  
אל יוסף" לאמור: אביך צוה לפני מותו לאמור... אנה שא נא פסע אחיך...  
(בר' נ' ט"ז - י"ז), ואלו ידע יעקב בענין הזה, היה ראוי להם, שיחלו  
פני אביהם במוחו לצוות את יוסף מפיו, כי ישא פניו ולא ימרה את דברו,  
ולא היו בסכנה ולא יצטרכו לבדות מלבם דברים.

(להשוה גם דברי הפסיקטא רבתי:  
הרי כל שבחו של יוסף שהיה מפליג על כבוד אביו, ולא נכנס אצלו  
בכל שעה? שאלולי שבאו אחרים ואמרו לו: "אביך חולה", לא היה  
יודע? אלא להודיע צדקו, שלא רצה להתוודע עם אביו, שלא יאמר  
לו: האין עשו בך אחיך? - ומקללם... לפיכך לא היה הולך אצל  
אביו כל שעה.)

1. לדברי מדרש רבה מקשה בעל יפה תאר:  
"לא מצינו שצוה" - והלא מצינו כמה מילי דלא כתיבי בדוכתייהו  
וילפינן להו (= שלא: נאמרו במקומם ולמדנו) מספורים אחרים  
כמו (דברים א' כ"ב) "ותקבון אלי כלכם ותאמרו בשלחה אנשים  
לפנינו", שלא נזכר כך במקומו וכאלה רבים. ומנא לו דלא  
צוה באמת?

(א) הסבר מהי קושיתו.

(ב) הבא עוד דוגמאות מן התורה, מאלה שאמר  
עליהם "וכאלה רבים."

(ג) ישב קושיתו והוכח שבאמת "לא צוה".

2. השוה את דברי רש"י לדברי מקורו בבראשית רבה והסבר מה שנה  
בנסוח הדברים, ומה סבת השנויים.  
(השוה גם בגליון דברים תש"ד שאלה אחיונה)

3. למה הביא הרמב"ן את דבריו אלה לפרשת ויגש מ"ה כ"ז ולא הביום  
במקומו, מה קשי רצה לישוב שם בדבריו?

4. השוה לדברי רש"י כאן (וכן לדברי רמב"ן ופסקתא) את דברי  
רש"י בפרשתנו

מ"ט ו' ד"ה וברצונם עקרו שור: רצו לעקור את יוסף,  
שנקרא בכור שורו הדר לו.

מ"ט ט' ד"ה מטרף: ממה שחשדתיך ב"טרף טרף יוסף היה רעה  
אכלתהו" - וזהו יהודה שנמשל לאריה

מ"ט כ"ג ד"ה וימרוהו: אחיו  
עלית: סלקת עצמך, ואמרת (ל"ז כ"ו) "מה בצע?"

" ורובו: נעשו לו אחיו אנשי ריב.

האין דבריו אלה סותרים לדבריו שהבאנו לעיל  
בפרשתנו ג' ט"ז?

5. אם כדברי חז"ל שהיו כל דבריהם בדו"ס - ההבין יוסף שזו  
בדוחא או האמין שזו צוה אביו? ולמה בכה?